

УДК 378:37-044.247(477:4)

DOI: 10.31470/2518-7600-2020-8/2-66-82

**CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF
PROFESSIONAL EDUCATION IN UKRAINE IN THE
CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВИТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ
В КОНТЕКСТЕ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ
ПРОЦЕССОВ**

Анна Ващенко,

викладач кафедри
теорії та методики
професійної підготовки
karpan22@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1434-3672>
ID: 0000-0003-1434-3672
ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький
державний педагогічний
університет
імені Григорія Сковороди»,
вул. Сухомлинського, 30,
м. Переяслав-Хмельницький,
Київська обл., Україна, 08401

Anna Vashchenko,

Lectuer of the Department of
Theory and methods of
vocational training
karpan22@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1434-3672>
ID: 0000-0003-1434-3672
Pereiaslav-Khmelnyskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University, 30,
Sukhomlynskoho Str.,
Pereiaslav Khmelnytskyi,
Kyiv region, Ukraine, 08401

ABSTRACT

In the article, the author highlights the processes of the European integration component of Ukrainian education and science, which meet the strategic goals of the state and society with

its desire to create a single economic, political and value space in the new Europe. The analysis of scientific research on this topic is carried out. Analysis of the obstacles that arise during the transition to the modern Ukrainian in professional education at European standards, priority directions of its development and the key factors that influence the global educational space among them: internationalization, which covers the curriculum, teaching and learning, research, institutional agreements, mobility of teachers and students, various forms of cooperation in education and science. The purpose of the article is to identify the leading trends in professional training of professional education specialists in the context of the development of modern European education in Ukraine. The author of this article also studies the issues of forming the EU policy in the field of professional education and determining ways to modernize it in Ukraine in accordance with European standards. The article deals with the issues of forming the EU policy in the field of professional education regulation. The main factors that determine the EU education standards are identified. The problems of professional education in Ukraine and areas of cooperation between Ukraine and the EU in the direction of reforming the national system of professional training are identified. The article highlights the formation of the EU policy in the field of regulation of professional education development, characterized by a number of outstanding stages that introduced the key principles and mechanisms for managing this area. Analyzed the Lisbon resolution, the Report of the European Commission «on specific future challenges for the education and training system in Europe», the Copenhagen Declaration of the European Commission and the Ministers of education of European countries with Development of cooperation in the field of vocational education and training in Europe, creation of the European preferential framework for quality assurance of vocational education (EQAVET), the Turin process (initiated by the European education Foundation).

Keywords: European Union, professional education, European integration, European integration processes, common European space, course for European integration.

Постановка проблеми. Модернізація галузі освіти – вагома складова сучасного етапу трансформації України в

межах євроінтеграційного процесу. Європейський Союз (далі в статті ЄС) стає все більш провідним геополітичним гравцем, відіграє особливу роль у зовнішній, та внутрішній політиці України. Починаючи з кінця 1990-х років українська влада офіційно визначила курс на інтеграцію до ЄС як стратегічну мету країни, що відповідає в цілому очікуванням українського суспільства, створює надійні підстави для досягнення демократичного за змістом консенсусу в середовищі політичних еліт України. Треба зазначити, що допомога Україні з моменту її формування як незалежної держави з боку ЄС та його країн-членів є вкрай важливим, стабілізуючим фактором розвитку нашої держави. Першочерговим напрямом реформування, згідно Угоди про асоціацію між Україною та ЄС виділяють підвищення ефективності системи професійної освіти та професійної підготовки в напрямі забезпечення відповідності потребам ринку праці стандартам та вимогам ЄС. Враховуючи наміри України щодо приєднання до європейського простору вищої професійної освіти, необхідність вивчення досвіду європейських країн із метою вдосконалення системи фахової підготовки в умовах професійної освіти України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам функціонування, розвитку національної системи освіти, дослідженню механізмів управління системами освіти європейських держав присвячено багато наукових праць вітчизняних вчених: Н. Абашкіної (Абашкіна, 2002), (Абашкіна, 2006), Л. Ващенко (Ващенко, 2005), М. Дарманського (Дарманський, 2001) К. Корсака, Л. Юрчук (Корсак, Юрчук 2003), О. Локшиної (Локшина, 2007) Л. Пуховської (Пуховська, 2017), Л. Сергєєвої (Сергєєва, 2012), (Сергєєва, 2014) Л. Курій (Курій, 2015), О. Коробань (Коробань, 2017). Перегляд вітчизняних публікацій, які присвячені різним точкам зору на проблемну ситуацію, що склалася в сфері професійної освіти в нашій державі переконливо демонструє, що науковці пов'язують надії на вихід цієї галузі із затяжної кризи з інтеграційними процесами входження України до європейського освітнього простору. Але паралельно із цим недостатньо висвітленим у наукових дослідженнях

залишається питання адаптації стандартів професійної освіти та її якості до вимог, стандартів та рівня ЄС.

Мета статті – виявити провідні тенденції професійної підготовки фахівців професійної освіти в умовах розвитку сучасної європейської освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України євроінтеграційні процеси починають охоплювати все більше сфер життєдіяльності держави, чітко визнаючи її орієнтир на входження до освітнього простору Європи, здійснює модернізацію освітньої галузі відповідно до європейських вимог та стандартів, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. Слід зазначити, що впровадження європейського виміру до професійної освіти може дати певні позитивні результати лише за умови, що вона стане частиною послідовної всеосяжної стратегії освіти впродовж життя (Сергеєва, 2012: 6).

Розширення ЄС, яке відбулося 1 травня 2004 року, створило нові умови для взаємин між ним та Україною в галузі освіти та науки. Очевидно, що все більшого значення відтепер набуватимуть програми транскордонної співпраці, до виконання яких історично найкраще підготовленими є заклади науки та освіти з обох боків кордону розширеного ЄС. Незважаючи на всі перелічені позитивні сторони співпраці між ЄС та Україною, актуальні потреби національної освіти та науки значно перевищують наявні вітчизняні та зарубіжні ресурси її розвитку. Слід визнати, що приєднання України до Болонського процесу з метою побудови конкурентоспроможної освітньої та наукової системи відповідає пріоритетам розвитку української економіки та суспільства в цілому. Звичайно, необхідно враховувати й ризики. Адже в разі успіху створення системи професійної освіти, що відповідає європейським освітнім вимогам та стандартам, означатиме її відкритість не лише для новачків і допомоги від заходу, але й відкритість принаймні частини західних вакансій для випускників України (Сергеєва, 2014: 86).

Після ухвалення Європейською комісією програми «Ширша Європа», про яку представництво в Україні

повідомляло із захватом як про «гарну новину для України», український політикун і суспільство відреагували на неї помірковано. Ідеологія Нового сусідства, розроблена ЄС, базується на тому, що такий документ приймається раз на 10 років, і на цей період про перспективи членства будь-якої з держав-сусідок, зокрема й України мова не ведеться. Але документ містить і обмовку: прийняття такої програми не закриває для окремих держав можливості набуття членства в ЄС, але це питання виноситься за рамки цього формату співпраці. Європейська ідея, втілена в національній меті, що полягає у вступі до ЄС усе більше цікавить та хвилює українське суспільство. Вона прискорює насамперед розвиток громадянського суспільства. В окремих регіонах країни, переважно у західних, громадська підтримка ідеї вступу України до ЄС сягає високого рівня, якому можуть позаздрити навіть наші сусіди, що вже стали членами європейської спільноти (Сергєєва, 2014: 87).

Таким чином послідовне збільшення підтримки євроінтеграційного компонента української освіти та науки відповідає як стратегічним цілям української держави та суспільства щодо повної інтеграції до ЄС, так і ідеалам ЄС із його прагненням створити єдиний економічний, політичний та ціннісний простір у новій Європі. Окрему увагу потрібно звернути на регіональний аспект виконання програм наукової та освітянської співпраці, ширше залучати до них не лише державні установи освіти та науки, але й недержавні, наприклад регіональні аналітичні центри, сформовані в останнє десятиріччя. Важливим засобом науково-освітнього співробітництва мають бути програми транскордонної співпраці, в яких належить враховувати не тільки аспекти екологічної, технологічної, міграційної, кримінальної безпеки, але й перспективи створення широких можливостей для ціннісної, культурної інтеграції населення прикордоння з обох боків кордону ЄС (Сергєєва, 2014: 87).

Формування політики ЄС у сфері регулювання розвитку професійної освіти характеризується рядом визначних етапів, які ввели ключові принципи та механізми управління даною сферою. Так цінність Лісабонської резолюції, прийнятої в 2000

р. як першого етапу полягає в обґрунтуванні положення щодо взаємодії «між політикою в галузі економіки, зайнятості і розвитку людських ресурсів на основі забезпечення високоякісної професійної освіти і навчання та підвищення ефективності використання інвестицій в людські ресурси» (Курій, 2015: 207-208; Коробань, 2017: 193-194).

Другим етапом є Доповідь Європейської Комісії «Про конкретні майбутні завдання для системи освіти та професійної підготовки в Європі», від 2001 р, яка містить пропозиції щодо спільних дій країн-членів у сфері освіти та є першим документом, де запропоновано уніфіковану стратегію розвитку національних освітніх політик, включаючи такі кардинальні зміни як підвищення якості та ефективності систем освіти та підготовки в країнах ЄС, спрощення доступу до всіх форм освіти протягом життя та посилення відкритості систем освіти та підготовки фахівців у всьому світі (Курій, 2015: 208; Коробань, 2017: 194).

Третій етап – це Копенгагенська Декларація Європейської Комісії та міністрів освіти європейських країн з розвитку співробітництва в галузі професійної освіти і навчання в Європі від 2002 р. Був Започаткований «Копенгагенський процес», який спрямовувався на реалізацію низки завдань:

- створення єдиного європейського простору в галузі професійної освіти та навчання (далі в статті ПОН);
- забезпечення прозорості кваліфікацій за рахунок упровадження Європейського резюме, Додатку до диплома чи свідоцтва про освіту, Mobilipass – це свідоцтво про навчання за кордоном, в тому числі й в процесі трудової діяльності, європейського портфолію мов, посилення координації на національному рівні, інформаційної та іншої підтримки зі сторони ЄС;
- розв'язання проблеми визнання компетенцій та кваліфікацій шляхом визначення європейської рамки кваліфікацій;
- запровадження єдиної рамки кваліфікацій для забезпечення порівнюваності та прозорості національних кваліфікацій;

– створення єдиної системи перенесення знакових одиниць, що забезпечують прозорість, завдяки розробці механізмів перенесення й визнання компетенцій та кваліфікацій між різними державами і на різних рівнях шляхом встановлення референційних рівнів; формулювання загальних принципів сертифікації та інших заходів, що охоплюють систему перенесення кредитних одиниць навчання і модулів;

– розробки загальних принципів визнання неформального і спонтанного навчання шляхом порівняння принципів офіційного визнання такого навчання на основі позицій, вироблених різними суб'єктами освіти і навчання, та з урахуванням різних потреб і рекомендацій щодо підвищення якості методів і систем визнання для забезпечення прав громадян на проходження процедур офіційного визнання неформального і спонтанного навчання;

– розробки кваліфікацій і компетенцій на галузевому рівні на основі узагальнення досвіду, накопиченого на даному рівні, формування галузевих кваліфікацій та компетенцій у рамках різних програм ЄС, інтеграції відповідних структур та ініціатив у цій галузі, визначення пріоритетних галузей та визнання кваліфікацій професійним співробітництвом;

– забезпечення якості та розробки загальних критеріїв та принципів оцінки якості ПОН для підвищення економічної ефективності від інвестицій шляхом оцінки відповідних стандартів та їх використання; розробку загальної рамки забезпечення якості; обґрунтування і визначення індикаторів якості для ПОН на основі використання кращого досвіду, створення Європейського керівництва із самооцінки, аналізу структур, що займаються забезпеченням якості;

– задоволення потреб у навчанні викладачів і майстрів ПОН шляхом участі, підвищення ролі і мотивації педагогічних працівників професійних навчальних закладів, що забезпечується визначенням потреб викладачів, майстрів та інструкторів в уміннях, необхідних у суспільстві, які базуються на знаннях, та створення умов для оволодіння цими вмінням (Курій, 2015: 208, Коробань, 2017: 194-195).

Четвертим етапом є створення Європейської преференційної рамки забезпечення якості професійної освіти

(EQAVET) 2009 Мета EQAVET – підтримка та моніторинг постійного вдосконалення національних систем професійної освіти і навчання. EQAVET пропонує порівняльний інструмент для відповідальних осіб на основі циклу якості, що складається з чотирьох етапів: визначення цілей і планування, реалізація, оцінка і перегляд. EQAVET визнає автономність національних урядів і становить добровільну систему, яку можуть використовувати державні органи та інші організації, що працюють у сфері забезпечення якості (Курій, 2015: 208; Коробань, 2017: 195).

П'ятим етапом є Туринський процес, проведений за ініціативою Європейського фонду освіти в 2010 р. Його основне завдання полягає у виробленні єдиної позиції за стратегіями подальшого розвитку державних політик і систем професійної освіти і навчання, приймаючи до уваги роль останніх у підвищенні конкурентоспроможності і забезпеченні стійкого та інклюзивного зростання. Туринський процес спрямовується на вироблення загального розуміння середнього та довгострокового бачення пріоритетів і стратегій розвитку ПОН, розгляду можливих способів впровадження цього бачення і досягнення прогресу; розробку і оцінку таких політик ПОН, які дозволяють задовольняти потреби сучасної економіки і які вважаються виконуваними з точки зору наявних ресурсів; регулярне оновлення результатів аналізу і перегляду досягнень; забезпечення можливостей розвитку професійного потенціалу і аналізу політики з метою покращення стратегічного планування у країнах-партнерах і у співробітництві з ЄС; підтримку країн у підвищенні (Курій, 2015: 208; Коробань, 2017: 195).

Провідною установою, що підтримує розвиток професійної освіти та навчання в ЄС є Європейський центр розвитку професійної освіти (CEDEFOP). Основними напрямками діяльності даного Центру є сприяння розвитку професійної освіти, допомога в прийнятті стратегічних рішень із врахуванням реальної ситуації, проведення консультацій, досліджень, здійснення аналізу та пошуку інформації, а також стимулювання загальноєвропейської співпраці та спільного навчання. Також CEDEFOP тісно співпрацює із Європейською

Комісією, урядами держав, представниками роботодавців і профспілок, а також науковцями й практиками. Він забезпечує цих партнерів актуальною інформацією про останні події, досвід та інновації професійної освіти та пропонує форум для обговорення політики в галузі професійної освіти. Також CEDEFOP поширює свої експертні знання за допомогою електронних та паперових публікацій, конференцій та робочих груп. Спеціальною агенцією Європейського Союзу з підтримки розвитку систем освіти і професійного навчання в країнах-партнерах ЄС є Європейська фундація професійної освіти (ETF). Основне завдання фундації – допомога країнам із перехідною економікою та країнам, що розвиваються, у формуванні свого людського потенціалу через реформи систем освіти, професійного навчання і ринку праці в контексті зовнішньої політики ЄС (Курій, 2015: 209).

У країнах ЄС інтенсифікувалися інтеграційні процеси в галузі освіти, включаючи професійну освіту та навчання. Вони обумовлюються рядом факторів, серед яких основними є:

- реалізація стратегії навчання протягом усього життя;
- необхідність забезпечення порівнювальності та співставленості кваліфікацій, одержаних громадянами із різних країн;
- визнання кваліфікацій, отриманих у ході попередньої трудової діяльності та шляхом формального і неформального навчання;
- прискорений перехід до суспільства, яке засноване на знаннях (Коробань, 2017: 195).

Пріоритетними напрямками розвитку професійної освіти в Україні є інтелектуалізація професійної освіти, впровадження до навчально-виробничого процесу науково-технічних досягнень і новітніх технологій; особистісно орієнтованого підходу у професійному навчанні та вихованні; розвиток ринку освітніх послуг із професійної підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації громадян згідно вимог ринку праці; розвиток соціального партнерства; модернізація інформаційного та матеріально-технічного забезпечення професійної освіти та міжнародне співробітництво. Із цією метою Міністерством було підготовлено та подано до розгляду

Кабінету Міністрів України пакет нормативно-правових документів, які мають на меті стимулювання системних змін у змісті професійної освіти та управлінні нею, підходах до створення інноваційного середовища, пошуку форм співпраці професійної освіти з усіма зацікавленими сторонами, що забезпечить модернізацію професійної освіти України. Але в умовах обмежених фінансових ресурсів і часових меж зміни повинні бути виваженими, з максимально ефективним залученням та використанням наявних ресурсів і спрямовуватися на чітко визначені результати. Таким чином можна уникнути в професійній освіті непорозумінь та невдалих експериментів. Згідно «Концепції розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні» її модернізація має спрямовуватися на створення необхідних умов для інноваційного розвитку професійного навчання різних категорій населення, зокрема у професійних навчальних закладах різних типів, форм власності та підпорядкування, на виробництві; забезпечення якісної професійної підготовки кваліфікованих робітників для галузей економіки, малого і середнього підприємництва з урахуванням потреб сучасного ринку праці (Сергєєва, 2014: 88).

Розвиток професійної освіти в Україні на даний залежить від багатьох чинників: реальної державної політики; врахування світових тенденцій у науково-технічному поступі різних галузей виробництва; наукового обґрунтування змісту професійної освіти; підготовки нової генерації педагогів професійної освіти; участі роботодавців у підготовці сучасного виробничого персоналу і створенні необхідної матеріально-технічної бази; розвитку соціального партнерства і його законодавчого закріплення; видання підручників нового покоління; забезпечення високоефективної управлінської діяльності на всіх рівнях (Бріцина, 2016: 71)

У загальному плані основними напрямками розв'язання проблем розвитку професійної освіти на сучасному етапі можуть бути: реструктуризація вузькопрофільного переліку спеціальностей, запровадження нових розширених профілів підготовки кваліфікованих робітників; орієнтація змісту освіти на формування загальних компетентностей; зміна процесу та

методологій навчання, підготовка тих, хто навчається, до можливих організаційних і технологічних змін у процесі праці; зміна підпорядкування системи професійної освіти; залучення частини закладів професійної освіти до єдиної системи профільної старшої школи; налагодження соціального партнерства між ПТНЗ і працедавцями, ПТНЗ і ВНЗ, зокрема на місцевому рівні (Сергеєва, 2014: 88).

У нормативному плані стратегія розвитку професійної освіти представлена в таких документах: Постанова Верховної Ради України № 699-IV. «Про стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні» від 03.04.2003 р. та у Постанові Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 495 «Про затвердження Державної цільової програм розвитку професійно-технічної освіти на 2011-2015 роки (Сергеєва, 2014: 88).

До основних положень стратегії розвитку професійної освіти відповідно до Постанови Верховної Ради України відносять: створення механізму цілісної національної системи підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки робітників із використанням матеріально-технічної бази; аналіз проблеми кадрового забезпечення галузі та розроблення науково-обґрунтованого прогнозу розвитку ринку праці з уточненнями перспективних планів підготовки кваліфікованих робітничих кадрів; створення у кожному регіоні центрів сервісного обслуговування та оснащення комп'ютерами й технічними засобами закладів професійної освіти з метою забезпечення комп'ютеризації навчально-виробничого процесу та розроблення програмних засобів навчання (Сергеєва, 2014: 88).

За визначенням Європейської фундації професійної освіти, пріоритетами країни для професійної освіти та реформування сфери зайнятості є:

Розвиток загальної стратегічної концепції ПТО, який охоплюватиме подальшу оптимізацію ПТО в країні, в тому числі поліпшення фінансування та управління.

Підвищення якості професійної освіти і навчання за допомогою реалізації Національної кваліфікаційної реформи, перегляду кваліфікацій для пріоритетних галузей економіки і системного впровадження навчання впродовж життя.

Розробка систем для покращення ідентифікації та моніторингу потреб у навиках, які сприятимуть трудовій мобільності в Україні та подолання невідповідності здобутих навиків потребам працедавців.

Впровадження спеціальних заходів із збільшення формальних можливостей працевлаштування випускників (Курій, 2015: 212).

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, принциповими напрямками реформування професійної освіти України в забезпеченні її відповідності стандартам ЄС виділяють підвищення її якості та ефективності, запровадження європейських стандартів професійної освіти, зокрема, у напрямі забезпечення її відповідності потребам ринку праці та застосування ефективних механізмів соціального партнерства, забезпечення полегшеного доступу до професійної освіти всіх категорій населення, к тому числі доступу до навчання протягом усього життя для осіб будь-якого віку, інтенсифікація підвищення кваліфікації працівниками до рівня країн ЄС (мінімум 1 раз в 5 років). Розробка необхідних законодавчих ініціатив та економічних механізмів адаптації професійної освіти до європейських вимог є перспективними напрямками подальших розробок з даної тематики.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Абашкіна Н. В. Педагогічні та психологічні основи діяльності служб професійної орієнтації в Німеччині. Ніжин, 2006. 91 с.

2. Абашкіна Н. В. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. Київ, 2002. 322 с.

3. Бріцина Ю.В. Тенденції розвитку середньої та професійно-технічної освіти в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство, 2016. Вип. 10 (1). С. 70-74

4. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону. Київ, 2005. 380 с.

5. Дарманський М. М Організація діяльності чотириступеневого вищого педагогічного навчального закладу. Хмельницький, 2001. 94 с.

6. Коробань О.В. Тенденції розвитку професійної освіти України в умовах євроінтеграції. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань, 2017. Вип.1. С. 192 -199.

7. Корсак К. В. , Юрчук Л. М. Наука і освіта на теренах об'єднаної Європи. Науковий світ, 2003. Вип. 11. С. 26-29.

8. Курій Л.О. Розвиток системи професійно-технічної освіти України відповідно до вимог Європейського Союзу. Вісник Хмельницького національного університету. Сер. Економічні науки. Хмельницький, 2015. Вип.4.Том 2. С.207-215.

9. Локшина О. І. Стратегія Європейського Союзу у галузі освіти: етапи розвитку, 2007. Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць. С. 212-224. Ї

10. Пуховська Л. П. Професійна освіта та інновації: досвід країн ЄС. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка, 2017. Вип. 14. С. 124-132.

11. Сергеева Л.М. Інституції професійно-технічної освіти країн Європейського Союзу. Київ, 2012. 120 с.

12. Сергеева Л.М. Сучасні тенденції розвитку професійної освіти в контексті європейської інтеграції. Педагогічний альманах. Херсон, 2014. Вип. 21. С. 85-92.

REFERENCES

1. Abashkina N. V. (2006) *Pedahohichni ta psykholohichni osnovy diialnosti sluzhb profesiinoi oriientsii v Nimechchyni* [Pedagogical and psychological bases of professional orientation services in Germany]. Nizhyn, 91 s. [in Ukrainian].

2. Abashkina N. V. (2002) *Profesiina osvita v zarubizhnykh krainakh: porivnialnyi analiz* [Professional education in foreign countries: a comparative analysis]. Kyiv, 322 [in Ukrainian].

3. Britsyna, Yu.V. (2016). *Tendentsiyi rozvytku seredn'oyi ta profesiyno-tekhnichnoyi osvity v Ukrayini* [Trends in the development of secondary and vocational education in Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. Ser. Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, 10 (1), 70-74 [in Ukrainian].

4. Vashchenko L. M. (2005) *Upravlinnia innovatsiinymy protsesamy v zahalnoi serednii osviti rehionu* [Managing innovation processes in General secondary education in the region]. Kyiv, 380 [in Ukrainian].

5. Darmanskyi M. M. (2001) *Orhanizatsiia diialnosti chotyrystupenevoho vyshchoho pedahohichnoho navchalnoho zakladu* [Organization of activities of a four-stage higher pedagogical educational institution]. Khmelnytskyi, 94 [in Ukrainian].

6. Koroban', O.V. (2017). *Tendentsiyi rozvytku profesiynoi osvity Ukrayiny v umovakh yevrointehratsiyi* [Trends in the development of professional education in Ukraine in the context of European integration]. Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny. Uman', 1, 192 -199 [in Ukrainian].

7. Korsak K.V. ,Yurchuk L.M. (2003) *Nauka i osvita na terenakh ob'iednanoi Yevropy* [Science and education in the United Europe]. Naukovyi svit, 11, 26-29 [in Ukrainian].

8. Kuriy, L.O. (2015). *Rozvytok systemy profesiyno-tekhnichnoi osvity Ukrayiny vidpovidno do vymoh Yevropeys'koho Soyuzu* [Development of the system of vocational education in Ukraine in accordance with the requirements of the European Union]. Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ser. Ekonomichni nauky. Khmel'nyts'kyy, 4 (2), 207-215 [in Ukrainian].

9. Lokshyna O. I. (2007) *Stratehiia Yevropeiskoho Soiuzu u haluzi osvity: etapy rozvytku* [The strategy of the European Union in the field of education: stages of development]. Pedahohichna i psykhologichna nauky v Ukraini. Zbirnyk naukovykh prats, 212-224 [in Ukrainian].

10. Pukhovska L. P. (2017) *Profesiina osvita ta innovatsii: dosvid krain YeS* [Professional education and innovation: EU experience]. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika, 14, 124-132 [in Ukrainian].

11. Serheyeva, L.M. (2012.). *Instytutsiyi profesiyno-tekhnichnoi osvity krayin Yevropeys'koho Soyuzu* [Institutions of vocational education in the European Union]. Kyiv, 120 [in Ukrainian].

12. Serheyeva, L.M. (2014). *Suchasni tendentsiyi rozvytku profesynoyi osvity v konteksti yevropeys'koyi intehratsiyi* [Current trends in the development of professional education in the context of European integration]. *Pedahohichnyy al'manakh*. Kherson, 21, 85-92 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті автор висвітлює процеси євроінтеграційного компоненту української освіти та науки, які відповідають стратегічним цілям держави та суспільства із його прагненням до створення єдиного економічного, політичного та ціннісного простору у новій Європі. Проведено аналіз наукових досліджень із даної теми. Проаналізовано перешкоди, які виникають при переході сучасної української професійної освіти на загальноєвропейські стандарти, пріоритетні напрямки її розвитку та ключові фактори, які здійснюють вплив на глобальний освітній простір серед них: інтернаціоналізація, яка охоплює навчальні програми, процес викладання і навчання, дослідження, інституційні угоди, мобільність викладачів і учнів, різноманітні форми співробітництва у галузі освіти та науки. Метою статті є виявлення провідних тенденцій професійної підготовки фахівців професійної освіти в умовах розвитку сучасної європейської освіти в Україні. Також автор даної статті вивчає питання формування політики ЄС в галузі професійної освіти та визначення шляхів її модернізації в Україні згідно європейських стандартів. У статті розглядаються питання формування політики ЄС в галузі регулювання професійної освіти. Виявлені основні фактори, що визначають стандарти освіти ЄС. Визначено проблеми професійної освіти в Україні, сфери співробітництва між Україною та ЄС у напрямку реформування національної системи професійної підготовки. У статті висвітлено формування політики ЄС у сфері регулювання розвитку професійної освіти, що характеризується рядом визначних етапів, які ввели ключові принципи та механізми управління даною сферою. Проаналізовано Лісабонську резолюцію, Доповідь Європейської Комісії «Про конкретні майбутні завдання для системи освіти

та професійної підготовки в Європі», Копенгагенську Декларацію Європейської Комісії та міністрів освіти європейських країн з

Розвитку співробітництва в галузі професійної освіти і навчання в Європі, створення Європейської преференційної рамки забезпечення якості професійної освіти (EQAVET), Туринський процес (за ініціативи Європейського фонду освіти).

Ключові слова: Європейський Союз, професійна освіта, євроінтеграція, євроінтеграційні процеси, єдиний європейський простір, курс на євроінтеграцію.

АННОТАЦІЯ

В статті автор освітлює процеси євроінтеграційного компонента українського образования и науки, которые отвечают стратегическим целям государства и общества с его стремлением к созданию единого экономического, политического и ценностного пространства в новой Европе. Проведен анализ научных исследований по данной теме. Проанализированы препятствия, которые возникают при переходе современного украинского профессионального образования на общеевропейские стандарты, приоритетные направления его развития и ключевые факторы, которые оказывают влияние на глобальное образовательное пространство среди них: интернационализация, которая охватывает учебные программы, процесс преподавания и обучения, исследования, институциональные соглашения, мобильность преподавателей и учащихся, разнообразные формы сотрудничества в области образования и науки. Целью статьи является выявление ведущих тенденций профессиональной подготовки специалистов профессионального образования в условиях развития современного европейского образования в Украине. Также автор данной статьи изучает вопросы формирования политики ЕС в области профессионального образования и определения путей ее модернизации в Украине согласно европейским стандартам. В статье рассматриваются

вопросы формирования политики ЕС в области регулирования профессионального образования. Выявлены основные факторы, определяющие стандарты образования ЕС. Определены проблемы профессионального образования в Украине, сферы сотрудничества между Украиной и ЕС в направлении реформирования национальной системы профессиональной подготовки. В статье освещены вопросы формирования политики ЕС в сфере регулирования развития профессионального образования, характеризуется рядом выдающихся этапов, которые ввели ключевые принципы и механизмы управления данной сферой. Проанализированы Лиссабонскую резолюцию, Доклад Европейской Комиссии «О конкретных будущих задачах для системы образования и профессиональной подготовки в Европе», Копенгагенскую Декларацию Европейской Комиссии и министров образования европейских стран с развитием сотрудничества в области профессионального образования и обучения в Европе, создание Европейского преференциальной рамки обеспечения качества профессионального образования (EQAVET), Туринский процесс (по инициативе Европейского фонда образования).

Ключевые слова: Европейский Союз, профессиональное образование, евроинтеграция, евроинтеграционные процессы, единое европейское пространство, курс на евроинтеграцию.